

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Claudii Ptolemei viri Alexandrini Mathematicę disciplinę Philosophi doctissimi Geographię opus nouissima traductione

Ptolemaeus, Claudius

Argentin[a]e, 1513

Widmung

[urn:nbn:de:bsz:31-118326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118326)

ak 76 C 47 RH
Ioannes Franciscus Picus Mirandulę Dominus/Concordię

Comes:Iacobo eřler I V Doctori/ & complicibus S. D.

Necq; me tanti a vobis putassem fieri: ut cuperetis Phileſium utriusq; veſtrum amatiſſimũ/cõueniēdi mei cauſa Italiã repetere. Nec mihi ipſi pſuaſiſſem in iſta= Vogeli rupe legere viros adeo doctos benecq; inſtitutos/ ut q̄ maxie poſſent p̄deſſe oibus in re litteraria vellēt. Sed ut ego nil minus cogitã poſtremũ hoc offendi veluti lucrũ ex inſperato: ita vereor ne vobis multa de me ſperantibus queãt pauca p̄ſtari. Ne tñ aut vos p̄niteat voti: auſ Phileſiũ pigeat itineris: illi ipſi ad vos data eſt gręca Ptolemęi Geographia: quã ſi latine varijs typis excuſę cõpoſueritis: cognoscetis forſitã & hãc ab illa tãtũ abeſſe/ quãtũ Ptolemęus abſuit a regio ſtemmate. q̄ tñ ut ornare/ Aboasar inſigni delyrio ſategit: & errata nõ cõtineri intra eũ numerũ q̄ falſo eſt adiectus annis Ptolemęi. Rẽ minus explico tractatã a Ioãne Pico patruo cõtra ſcriptores Astrologię: repetitã a me q̄nto de re p̄notione volumine/ aduerſum Patru calũniatores. Qui ſi nobis repugnare q̄ accedere maluerint/ & rẽ exactius rimari: iuniorẽ etiã fuiſſe Ptolemęũ ipm inueniēt/ q̄ ut ſub Hadriano & Antonio floruerit. Nec moueor eo: q̄ in quadã in Strabone p̄fatiõẽ Plinius & Mella ſcripſiſſe ante illũ dicant. Sed & alia ſũt in cauſa. & ipſa etiãnum Suidę collectanea inquis: multos eſt legere Ptolemęos/ reges/ duces/ ſcriptores carminũ/ grammaticę profellores artis: ſed unũ dũtaxat ſub Marco Cęſare/ q̄ Antonini p̄ij/ Hadrianũ ſecuti/ & gener fuit & ſucceſſor Imp̄ij/ eſt iuenire Claudiũ Ptolemęũ q̄ astrologica ſcripſerit. Quę ſane ſi reliq̄ſſet intacta q̄d attinet ad p̄ſenſiones genethliacas: tã recte & ſecum & cũ poſteris fuiſſet actũ/ q̄ ſcite cũ alterutris: dũ monumẽta reliq̄t dimetiendõrũ motuũ: in quibus etiã iuniores Astrologi nõ cõuenerũt. In illa tñ vanitate minus cęteris culpãdus/ q̄ eã parcius laudauerit: q̄ ſubtraxerit ab ipſa p̄notione rẽrũ particulariũ/ & afflatis numie reſeruauerit. Nulla tñ cõtrouerſia de mortalibus p̄clare eſt meritũ in Geographia: quã alij & Periodon/ & Periegeſin vocari poſſe putauerũt. περιόδος autẽ & περιήγησις noĩa eſſe gñalia cẽluit Euſtathius: ſub eiſq; Geographiã & Chorographiã ſiue topographiã claudi: illã tñ orbis unũ eſſe/ hãc regionis cuiuſpiã deſcriptiõẽ cõpleri voluit: ab eis nõ abhorrens q̄ Ptolemęus in primo diſſeruit. Sed omiſſa nominũ ſubtiliori diſputatiõẽ res ipſa diſcẽda eſt: adeo cõſenſu gẽtiũ honeſta/ ut Homerus inter primas laudes Vlyſſis cecinerit illũ multas urbes cõſpexiſſe: adeo iucunda cognitu/ & cũ oĩum vitę/ tũ Regibus maxie & Ducibus utilis: ut eius rei gratia nõ ſolũ Anaximander/ Eratoſthenes/ Democritus/ Eudoxus ac alij diu multũq; laborauerint: verũ & Dionyſius & Hercules (ita vetus opinio vulgauit) patriũ ſolũ deſcripſerint/ ad aſciſcẽdã ſibi earũ noticiã regionũ q̄ varijs cœli inclinatioibus ſupponerent. Illud etiã ſrãrũ monumẽtis relatũ eſt: nõ aliã ob cauſam magnũ illum Macedonũ regẽ extimulatũ cupidine ſpectãdi oceani. Memorię q̄q; p̄ditũ eſt Seſoſtrin egyptũ noſcẽdi orbis ardore flagrãtẽ/ magnã eius partẽ circũſiſſe: curãſſe q; circuitũ pictis cõmẽdari tabulis: q̄ non Aegyptijs modo/ ſed & Scythijs ut admiratiõĩ forẽt trãſmitterent. Nec omiſerũt Platonis in Sicilia & Aegyptũ iter acceptũ referre huic ipſi orbis cognitiõĩ: quã & Strabo nõ dubitauit aſſerre ad philoſophũ in primis p̄tinere. Eandẽ q; in eo ordie apud Theologũ facile collocauerint hi/ q̄bus p̄ſpectũ eſt i Geneſeos & Exodi voluminibus/ in epiſtolis Pauli & Actibus Ap̄toſrũ (ne ſingula p̄cẽſeã) citari Aegyptũ/ & mare rubrũ/ & Arabię deſerta: multos & Europe & Aſię tractus & urbes. Quo magis i bonis animi lucris apponẽda eſt q̄ vos inceſſit cura: ut dẽptis erroribus ipſe terrarũ orbis ſpectari poſſit deſcriptus a Ptolemęo. Qui tam & ſi nõnullis authoribus q̄at inferior dici: q̄bus nõ Geographia ſolũ/ ſed & Chorographia/ & rẽrũ etiã locorũq; hĩſtorię ſimul ſunt explicatę p̄ſtare tñ cęteris vel hiſ duobus facile dignoſcit: q̄ & ſtatis regulis terrarũ orbẽ doctius breuiuſq; partitus ſit: & inclinatioẽs cœli p̄ lineas & gradus ipſis partibus equãdas curauit. Cuius viri diligẽtię p̄ſerãq; vos adhibituros retulit Phileſius: inter q̄ illa cũ Ptolemęo ipſi/ tũ cęteris ignota ſcriptoribus/ nãrã etate miro diuine p̄uidẽtię munere/ luſitana claſſe repta. Qua de re ut indicã illã nauigationẽ ſubſignarẽmus nuper in noſtro ad Chriſtũ hymno/ noſtris etiã interptamẽtis patefacto/ ita cecinimus. Quin & Vlyſſeo nup de littore ſoluẽs Nauta p̄ inſidũ p̄lagus/ p̄ atlantica regna Diſcurrẽs: viridicq; iugo poſt terga relicto/ Arctoi r̄elẽgens cõtraria ſidera curruſ: Pertulit eos tua Rex vexilla ſub Indos. Verũ vobis in ope cõmunicãdo ne trãſuerſum quidẽ ut aiũt unguẽ remittẽda eſt diligẽtia. alioq; facile eue niet: ut eorũ q̄ magno labore parauĩſtis/ nullo labore fiat iãctura ob imp̄ſſorũ vel iperitiã/ vel negligẽtiã. Quã ſi expugnaueritis: curuos nõ putem p̄ſtãtiores Hercule: quẽ ſeptẽ capitũ extinxiſſe monſtrũ fabulant: idq; inſeſtũ corpibus: Nũ mille mõſtris milies q̄tidie renaſcẽtibus/ ppurgabitẽ m̄tes hoĩm: idẽtidẽ hauriẽtiũ & p̄mẽtiũ veterũ ſnias & yba tã falſo: ut ſi rediuiui fierẽt q̄ ſcripſerũt/ nõ q̄ illa p̄ legitimis aut domi natis admitterẽt. Quid em̄ vel ipſi librarij/ vel q̄ eis operã nauant q̄tidie peccent expimur ſępius q̄ volumus: dũ lucubrationes noſtras ab eorũ formulis redeũtes vix agnoſcimus. Valet. Noui quarto Calendas Septemb. Anno a partu virginis M D VIII.

Inuictissimo Romani Imperij semper Augusto/Cesari Maximiliano
Iacobus esler/& Georgius ubelin curiarum ecclesiasticarū Ar-
gentin. causarum patroni subiectionem debitam profitentur.

CL. Ptolemæi Geographiam/opus sexennali pene locordia neglectum/at no-
stris vigilantia sumptibus & cura renatū/cui magis q̄ sacratiss. maiestati tuę/
Cesar inuictissime dedicaremus/inueniemus neminē. Quum em̄ Dominus sis
terre diuina elemētia tibi credirē: iustius forsā & non abs re p̄tectionē tuā fortis-
simā subibit labor utriusq̄ nostrū. Quis autē vel mediocriter mētis cōpos/ne-
sciat. Maies. tuę super excellentē venā/ scientiarū eruditōe lōge supra reliquos
Imperij principes elatā: Quis inq̄ te nō Patrē patrię (christianę dicimus pieta-
tis) miret singularē: doctū pro magnanimi nobilitate parcere subiectis / & de-
bellare superbos: Vtriusq̄ nimirū Genius tibi Pneumato sancto datus/admi-
rabilis & gladij & pacis custos: ut iure quidē tuo digne p̄dicēris Iulius alter/a
magno demissus lulo: nullius q̄d hominē scire deceat expert. At virtutū tuarū
p̄conijs q̄d instamus: cuius benegeſtis gentiū etiā externarū Annalia scitent:
Quia vero lustratorū omniū orbis verior & peritior cōstet sacratiss. maies. tuę
scientia: tibi q̄ iure suo Ptolemæus reuixerit: suscipias inuictiss. Cesar topogra-
phū hūc digna tuitione: tanta liberalitate dono missum/quantū Maies. tua fece-
rit. Indubij certe/rem gratissimā agere nos: si tua sultus auctoritate in lucē pro-
deat politior. Verē in Auctoris defensionē liceat hic pauca p̄stringere cōtra liu-
diores queq̄ nō sua rodentes: q̄bus si Maies. tua superintēderit: quis hic sit a ce-
teris supra imp̄sillis propius cognoscat. Generosus ille Comes Mirandulę de Frā-
ciscus Picus Concordię dñs/vir nulli etiam doctissimo secūdus Maies. cesareę
ratus rem nō ingrātā sese facturū: ex penetralibus Gręcorū exēplar selectum ad
nos dedit: q̄d antiquitatē illā incorruptius traderet: plura familiaris scribēs epi-
stolio dignatiōis suę operi p̄missio. Cuius in primis nobiscū stat sentētia: Planū
esse Ptolemæū nō ex Regali prosapia natū: neq̄ Regū Aegypti tēporibus flo-
ruisse. quēadmodū Vincentius in portentosa voluminis sui mole/ cui Speculū
historiale nomē est li. sexto cū ceteris vulgo opinatus est. Licuit em̄ aniaduer-
tere: illū sepe numero in Geographia sua ciuitatū & locorū esse memorem que a
romanis Cesaribus Maies. tuę p̄decessoribus sua sortita sunt noīa. Cuiusmodi
est Iulio polis/Forū iulij/Augustopolis/Legio Augusta/Forū Tiberij/cū simi-
libus. Floruit ergo tantus philosophus Alexādrinus Mathematicorū omniū fa-
cile primus/posterior tēporibus Cesarū Iulij/Augusti & Tiberij: cōtaneus (ut
Suidas in Collectaneis ait) Marco Anthonio. In corruptionē autē tantū Philo-
sophi/om̄ino placuit integrius elucubrārē: ne vel alieni laboris argueremur sup-
pressores/vel moderniorū lustratiōibus incōsultiori cōfusione adherētes. Anti-
quitatis em̄ historias/cū neoterica veteribus inmixta cernit: quis sanius intelli-
get: Hinc plurimorū partus notabilis error: q̄ dū rem p̄pius scribere conent/in-
despectū abeunt veluti ridiculus inter pauōnes gracchus. Huc accedit Aucto-
rem ipsum studiosissima relectione ad exēplar Gręcum castigatū/nouissimaq̄
Registratiōe decoratū: qua nihil vel antiquitatis minime p̄teritū est: Studioſi
lectoris sit/moderniora veteribus adaptare doctiori calamo: erroris ignauia nō
Auctori/sed verius temporū mutationi impingendo. Id quod facilius cōsequē
ex viginti tabulis neotericis Secūde parti subordinatis. Certū est em̄ notabiles
mutatiōes inuenire tam in fluminū & ciuitatū/q̄ regionū ac gentiū vocabulis:
que vel euerſione seu debellatiōe urbiū/vel ruina/incēdio aut aquarū inunda-
tiōibus partim deleta & in abolitionē deuenerūt: partim ex Reparatorū domi-
nio cōtraria prioribus noīa hauserūt. Sed & q̄d humana cōditiōe labilius: q̄ fer-
me de lustro in lustra mutat: ocyus rapta torrēte secus littora p̄tereunte. Quod
ergo unū & quidem breuibus p̄suasū volumus inuictiss. Cesar/ pbabit scio sa-
cratiss. maies. tua. Est autē hoc. Necessē nobis esse ad nouas tēporis n̄i traditiō-
nes magis intēdere: librādo in expositiōe illorū que nūc tractant/ & in selectiōe
eorū q̄ hactenus tradita fuerūt: q̄d sit/ & quid nō sit fidedignū. Hęc auctor ipse
primo sui libro capite. Qui & ipse ex Marini traditiōibus p̄pria correxit: q̄d
& nobis liceat/immo piū sit citra iactantiā facere: illius videlicet Antiquitatis in-
corruptionē seculo n̄o (saltē ubi fieri possit) conquadrare: nō dicimus/ falsitatis
nota ipudētius reijcere. Si em̄ & illis qui etiā male scripserūt gr̄as habēdas phi-
losophorū magnus Aristoteles celsiū: q̄s dabimus his/ q̄rū antiq̄tas emēdatior
ad nos p̄uenit: Om̄is itaq̄ cōtrouersię materiā curiosius forsā q̄ par sit certan-
tiū/tollant moderniorū lustratiōes p̄ nos fidelius tabulatę/ & ad vetustiora col-
latę. Et cū Auctori plus q̄ picturę fides dabit: patebit lucidius Geographantis
inquisitio. Pluribus hęc forte q̄ decuit/inuictiss. Cesar usq̄ huc in emulos scripta
nō dedignē sacratiss. Maies. tua pijs auribus legere: Que sicubi pbata senseris
mus/maiora his officina n̄a parturiet: bene grati magnificētię tantū principū ca-
pitis hęc cum in laudē apicis Cesarē/tū totius Germanię decus politiori studio
lucubrāsse. Vale. Datū Argentinę sub Annū Dñi M D XIII. Marcij. xv.